

6552 sayılı Kanunla 4/1-(a) Sigortalılarına İlişkin Tahsis Uygulamalarında Yapılan Değişiklikler

Bu Genelge, 6552 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeler sonucunda tahsis uygulamalarında meydana gelen değişiklikler kapsamında sigorta uygulamaları ve sigortalı olma durumuna ilişkindir.

T.C.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

28/10/2014

Sayı: 98547999/891

Konu: 6552 sayılı Kanunla 4/1-(a) Sigortalılarına İlişkin Tahsis Uygulamalarında Yapılan Değişiklikler.

GENELGE

2014/29

10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11/9/2014 tarihli ve 29116 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup Kanunun 41, 53 ve 63 üncü maddeleri ile 5510 sayılı Kanunun 28 ve 97 nci maddelerinde değişiklik yapılmış ve Kanuna geçici 59 uncu madde eklenmiştir.

6552 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeler sonucunda tahsis

uygulamalarında meydana gelen değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

1.MADEN İşYERLERİNİN YERALTI İşLERİNDE ÇALIşANLAR

Bilindiği üzere, maden işyerlerinin yeraltı işlerinde çalışanların yaşlılık sigortasından aylığa hak kazanma koşulları sigortalılık başlangıç tarihlerine veya madende çalışmaya başladıkları tarihe göre belirlenmekte olup, 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 2008/Ekim ayından sonra ilk defa Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işlerinde sürekli veya münavebeli olarak çalışmaya başlayanların aylığa hak kazanma koşulları Kanunun 28 inci maddesinin altıncı fıkrasına göre belirlenmektedir. Söz konusu kimselere 55 yaş 20 yıllık sigortalılık süresi ve en az 7200 prim gün sayısı koşullarını yerine getirmeleri halinde yaşlılık aylığı bağlanmaktadır.

6552 sayılı Kanunun 41 inci maddesi ile 5510 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan yaş koşulu 55 ten 50 ye indirilmiştir.

Buna göre, Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işlerinde sürekli veya münavebeli olarak 2008/Ekim ayından sonra çalışmaya başlayan sigortalılara yaşlılık aylığı bağlanmasında; 50 yaş, 20 yıllık sigortalılık süresi ve en az 7200 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartları aranacak ve bunlar hakkında Kanunun fiili hizmet süresi zammına ilişkin hükümleri uygulanacaktır. Maden işyerlerinin yeraltı işlerinde geçen çalışmaların her 360 günü için 180 gün prim ödeme gün sayılarına eklenecek ve bu işlerde en az 1800 gün çalışmış olmak şartıyla gün sayılarına eklenen süreler emeklilik yaş hadlerinden de indirilerek daha erken emekli olmaları sağlanacaktır.

2- MANİSA İLİNİN SOMA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN MADEN KAZASI SONUCUNDA ÖLEN -SİGORTALILARIN HAK SAHİPLERİNE BAğLANACAK ÖLÜM GELİR/AYLIKLARI

6552 sayılı Kanunun 63 üncü maddesi ile 5510 sayılı Kanuna geçici 59 uncu madde eklenmiştir. Söz konusu geçici madde; "13/5/2014 tarihinde Manisa ilinin Soma ilçesinde meydana gelen maden kazası sonucunda ölen sigortalının; Kuruma olan her türlü borçları terkin edilir ve hak sahiplerine 32 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde öngörölen şartlar aranmaksızın bu Kanun hükümlerine göre aylık bağlanır. Bu Kanunda öngörölen primlerin eksik olan kısmı Maliye Bakanlığınca Kuruma ödenir.

Ölen sigortalının ana ve babasına gelir ve aylık bağlanmasında, 34 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartları aranmaz.

Birinci fıkrada belirtilen nedenlerden dolayı ölen sigortalının eş ve çocuklarından birisi, eşi ve çocuğu yoksa kardeşlerinden birisi olmak üzere toplam bir kişi hakkında 3713 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesindeki istihdama ilişkin hükümler ayrıca uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığınca müştereken tespit edilir." Hükmünü amirdir.

Buna göre, yapılan düzenleme ile Manisa ilinin Soma ilçesinde 13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden kazasında ölenlerin Kuruma olan her türlü borçlarının terkin edileceği, hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmasında sigortalıya ilişkin koşulların, hak sahibi ana ve babalara ölüm gelir ve aylığı bağlanmasında yine Kanunda artan hisse koşulu dışında aranan diğer koşullar dikkate alınmadan işlemlerin sonuçlandırılacağı, Kanunda öngörülen primlerin eksik kısımlarının Maliye Bakanlığında Kurumca tahsil edileceği ayrıca, ölüm gelir/aylığı bağlanan ölen sigortalının eş ve çocuklarından birisi, eş ve çocuk yok ise kardeşlerinden birisi olmak üzere toplam bir kişiye istihdam hakkının sağlanması öngörülmüştür.

2.1.Ölüm Aylığı Bağlanması İçin Sigortalıya İlişkin Kanunda Öngörülen Koşulların Aranmaması

6552 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 59 uncu maddede bahse konu 5510 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde; ölen sigortalıdan dolayı hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için sigortalının en az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartları belirtilmekte olup, geçici 59 uncu maddeyle yapılan düzenlemeyle Soma'da meydana gelen maden kazasında ölen sigortalıların 1800 gün veya 5 yıldan beri sigortalı olup en az 900 prim gün sayısı bulunmaması halinde bile hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanacağı öngörülmüş ve bu madde, maden kazasının meydana geldiği 13/5/2014 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu madde ile getirilen diğer düzenleme Soma maden kazasında ölenlerin Kuruma olan her türlü borçlarının terkin edilmesidir. Ölüm aylığı bağlama işlemlerinde dikkate alınması gereken Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılığından kaynaklanan prim borçlarından dolayı hizmet birleştirmesi yapılamayan veya aylık bağlanamayan sigortalıların genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığı nedeniyle prim ve prime ilişkin her türlü borcu terkin edilecek ve 32 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde tamamlanması öngörülen prim gün sayılarının eksik kısmına ait primler Maliye Bakanlığınca Kuruma aktarılacaktır.

Buna göre, 13/5/2014 tarihinde Soma'da maden kazasında ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmasında sigortalının 1800 gün veya 5 yıldan beri sigortalı olup 900 gün prim koşulunu yerine getirip getirmediğine ve prim borcu olup olmadığına bakılmaksızın aylık bağlama işlemleri gerçekleştirilecektir.

Örnek 1: Soma maden kazasında vefat eden sigortalının 200 gün 4/1-(a) kapsamında hizmeti bulunmaktadır. Hak sahibi eşi ölüm gelir ve aylığı talebinde bulunmuştur. Bu durumda sigortalının hak sahibi eşine hem ölüm geliri hem de ölüm aylığı 5510 sayılı Kanunun 54 üncü madde hükmü (yüksek olanı tamdan, az olanı yarımdan) dikkate alınarak bağlanacaktır. Ölüm aylığı bağlanması için aranan 900 prim gün sayısı koşulundan 200 günü yerine geldiğinden, ölüm aylığı bağlama işlemi mevcut hizmet süresi üzerinden yapılacak, eksik olan 700 günün prim karşılığı Maliye Bakanlığından ayrıca istenecektir.

Örnek 2: Maden kazasında ölen sigortalının 700 gün 4/1-(b), 800 gün de 4/1-(a) kapsamında hizmeti bulunmaktadır. Sigortalının 4/1-(b) kapsamında geçen 700 günlük hizmeti karşılığında Kuruma prim borcu bulunmaktadır. Bu durumda sigortalının Kuruma olan prim borcu terkin edilecek ve 700 günlük hizmet 800 günlük hizmetle birleştirilerek 1500 gün üzerinden ölen sigortalının hak sahiplerine 4/1-(a) kapsamında ölüm aylığı bağlanacaktır. Sigortalının hak sahiplerine 5 yıllık sigortalılık süresi ve 900 gün koşulundan aylık bağlandığından Maliye Bakanlığından istenecek eksik prim karşılığı bulunmamaktadır.

2.2. Ana ve Babaya Ölüm Gelir/Aylığı Bağlanması

2008/Ekim ayından sonra ölen sigortalıdan dolayı ana ve babaya ölüm aylığı bağlanmasına ilişkin koşullar 5510 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilmiş olup, söz konusu bent; "Hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç

olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babaya toplam %25'i oranında; ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıdaki şartlarla toplam %25'i, oranında aylık bağlanır." Hükümünü amirdir.

Hak sahibi ana ve babalara ölüm geliri bağlanmasında aranan koşullar ise 5510 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle 34 üncü maddeye atıfta bulunmak suretiyle belirlenmiştir.

6552 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 59 uncu maddede, Soma maden kazasında ölen sigortalıların ana ve babasına ölüm gelir/aylığı bağlanmasında ana ve babalar için 34 üncü maddede belirtilen hak kazanma koşullarından "her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması" şartlarının aranmayacağı öngörülmüştür.

Buna göre, anılan sigortalıların ana ve babalarına ölüm gelir/aylığı bağlanırken ana ve babanın 65 yaşın altında olması halinde artan hisse olup olmadığına bakılacaktır. Bunun dışında;

- Ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisse,
- Her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması,
- Diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması, şartları aranmayacaktır.

Örnek 1: Soma maden kazasında ölen sigortalı bekar olup, 400 gün 4/1-(a) kapsamında hizmeti bulunmaktadır. Sigortalının hak sahibi konumunda olan ana ve babası 65 yaşın altındadır. Baba kendi sigortalılığından dolayı 1/3/2009 tarihi itibarıyla 4/1-(a) kapsamında 1200 TL yaşlılık aylığı almaktadır. Annenin herhangi bir geliri bulunmamaktadır. Bu durumda; ana ve babaya artan hisse koşulunun yerine gelmesi ve diğer koşulların aranmaması nedeniyle hem ölüm geliri hem de ölüm aylığına hak kazanmıştır. Ölüm aylığı bağlanmasında ölen sigortalıya ilişkin koşulların aranmaması nedeniyle mevcut 400 gün hizmet karşılığında ölüm aylığı bağlama işlemleri sonuçlandırılacak ve eksik prim süreleri Maliye Bakanlığından istenecektir. Anneye ölüm gelir ve aylığı bağlanarak yüksek olanı tamdan diğeri yarımından ödenecektir.

Babaya ise kendi yaşlılık aylığının yanı sıra hak kazandığı ölüm aylığı ve ölüm geliri miktarları 5510 sayılı Kanunun 54 üncü maddesine göre mukayese edilerek, en yüksek

ödemeye imkan veren iki dosya üzerinden ödemeler gerçekleştirilecektir.

Örnek 2: Sigortalı Soma maden kazasında vefat etmiş olup geride hak sahibi olarak bir eş iki çocuk ve 65 yaşından küçük anne bulunmaktadır. Sigortalının eşi ve çocuklarına ölüm geliri ve aylığı bağlanarak yüksek olanı tamdan, az olanı yarımından ödenecektir. Anneye, 65 yaşından küçük olduğundan ve eş ile çocuklardan dolayı artan hisse bulunmadığından ölüm geliri ve aylığı bağlanmayacaktır. Annenin yaşının 65'in üstünde olması halinde ölüm geliri ve aylığı da bağlanabilecektir.

Soma'da maden kazasında ölen birden fazla çocuğundan dolayı ölüm gelir/aylığına hak kazanan veya aynı zamanda kendi sigortalılıklarından dolayı gelir ve aylığı bulunan hak sahiplerine, hak kazanılan gelir ve aylıkların ödenmesinde 5510 sayılı 54 ve geçici 7 nci maddenin beşinci fıkrası hükmü uygulanacaktır.

Örnek 3: Soma'da maden kazasında eşi vefat eden hak sahibi kadın eş aynı zamanda kendi sigortalılığı nedeniyle yaşlılık aylığı almaktadır.

Aylık bağlanan kanun			
Aylık türü	5510	5510 Ölüm aylığı (eşinden)	5510 Ölüm geliri (eşinden)
Aylık başlangıç tarihi	Yaşlılık aylığı		
Aylık miktarı	1/2/2012 850 TL (Tam)	1/6/2014 872 TL (Tam)	1/6/2014 393,59 TL (Kapsamdan çıkar)

Değerlendirme:

Bu durumda, kadın eşin gerek kendi sigortalılığından gerekse eşinden hak kazandığı bütün gelir ve aylıklar mukayese yapılarak en yüksek ödemeye imkan veren iki dosyadan ödeme yapılır ve bir dosya kapsamdan çıkarılır. Mukayeseler:

Yaşlılık aylığı	850	Tam	
Ölüm aylığı (eşinden)	872	Tam	$850+872=1722$ TL ödenir.

Yaşlılık aylığı	850	Tam	
Ölüm geliri (eşinden)	393,59	Yarım 196,80	$850 + 196,80 = 1046,80$ TL

Ölüm aylığı (eşinden)	872	Tam	
Ölüm geliri (eşinden)	393,59	Yarım 196,80	$872+196,80=1068,80$ TL

Mukayeseler sonucu en yüksek ödemeye imkan veren dosyaların; eşin kendi yaşlılık aylığı ile eşinden hak kazandığı ölüm aylığı olduğu görüldüğünden bu iki dosyadan ödemeler yapılır ve eşinden hak kazandığı ölüm geliri yeni bir durum değişikliğine kadar kapsamdan çıkarılır.

Örnek 4: Soma’da maden kazasında iki oğlu vefat eden hak sahibi baba, ölen çocuklarından hem ölüm gelirine hem de ölüm aylığına hak kazanmıştır.

Aylık bağlanan kanun	5510	5510	5510	5510
----------------------	------	------	------	------

Aylık türü	Ölüm aylığı (1. çocuk)	Ölüm geliri (1. çocuk)	Ölüm aylığı (2. çocuk)	Ölüm geliri (2. çocuk)
Aylık başlangıç tarihi	1/6/2014	1/6/2014	1/6/2014	1/6/2014
Aylık miktarı	401,26 TL (Kapsamdan çıkar)	510 TL (Tam)	401,26 TL (Kapsamdan çıkar)	470 TL (Yarım) 235 TL

Değerlendirme:

Mukayeselerde 54 üncü maddedeki sıralamadan hareket edilerek gelir ve aylıklar karşılaştırılır ve en yüksek ödemeye imkan veren iki dosya tespit edilir ve diğer iki dosya kapsamdan çıkarılır.

Mukayeseler:

Ölüm aylığı (1. çocuk) 401,26 Yarım 200,63

Ölüm aylığı (2. çocuk) 401,26 Tam $200,63 + 401,26 = 601,89$ TL

Ölüm geliri (1. çocuk) 510 Tam

Ölüm geliri (2. çocuk)) 470 Yarım 235 $510 + 235 = 745$ TL ödenir.

Ölüm geliri (1. çocuk) 510 Tam

Ölüm aylığı (1. çocuk) 401,26 Yarım 200,63 $510 + 200,63 = 710,63$ TL

Ölüm geliri (2. çocuk) 470 Tam

Ölüm aylığı (2. çocuk) 401,26 Yarım 200,63 $470 + 200,63 = 670,63$ TL

Ölüm geliri (1. çocuk) 510 Tam

Ölüm aylığı (2. Çocuk) 401,26 Yarım 200,63 $510 + 200,63 = 710,63$ TL

Ölüm geliri (2. çocuk) 470 Tam

Ölüm aylığı (1. çocuk) 401,26 Yarım 200,63 $470 + 200,63 = 670,63$ TL

Bu durumda, hak sahibi babaya birinci ve ikinci çocuğundan bağlanan ölüm geliri ödenir.

Çocuklarından hak kazandığı ölüm aylıkları ikinci bir durum değişikliğine kadar kapsamdan çıkarılır.

3- "Malûl" ibaresinin "Ağır Engelli" şeklinde değiştirilmesi

6552 sayılı Kanunun 41 inci maddesiyle 5510 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan

"malûl" ibaresi "ağır engelli" şeklinde değiştirilmiştir. Söz konusu fıkrada, yaşlılık aylığı talebinde bulunan kadın sigortalılardan başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malûl çocuğu bulunanların, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte birinin, prim ödeme gün sayıları toplamına ekleneceği ve eklenen bu sürelerin emeklilik yaş hadlerinden de indirileceği öngörülmektedir.

5510 sayılı Kanuna göre malul sayılmaya esas olan çalışma gücündeki kaybın çocuklar yönünden tespitinde yaşanan sorunlar yapılan düzenleme ile giderilmiştir. Çünkü "malullük" ile "ağır engellilik" ibareleri aynı anlamı taşımamakta ve bu durumların tespitinde farklı yönetmelik hükümleri esas alınmaktadır.

Buna göre, Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrasında belirtilen çocukların ağır engellilik durumu bundan böyle Özürlülük Ölçütü Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre tespit edilecektir.

4- PTT/Bankalarda Hareket Görmeyen Hesapların Bekleme Süresi

5510 sayılı Kanunun 97 inci maddesinin dördüncü fıkrası; "Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklarını tahakkuk ettirildiği tarihlerden itibaren aralıksız altı ay sonuna kadar tahsil etmeyenlerin gelir ve aylıkları, gelir ve aylık bağlanma şartlarının devam edip etmediğinin tespiti amacıyla durdurulur." Hükmünü amir olup, 6552 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi ile anılan fıkrada geçen "altı ay" ibaresi "on iki ay" şeklinde değiştirilmiştir.

Mevcut uygulamada emekli ve hak sahiplerinin bağlanan gelir ve aylıklarını herhangi bir nedenle aralıksız olarak altı ay boyunca tahsil etmemeleri durumunda, bankalar hareket görmeyen hesapları Kuruma bildirmekte, Kurum da gelir ve aylıkları durdurmaktadır. Emekli veya hak sahiplerinin gelir/aylıklarının ödenmesi için müracaatı halinde, ödemeler yeniden yapılmaya başlanmaktadır.

Yapılan düzenleme ile emekli ve hak sahipleri adına gönderilen gelir/aylıkların bankalarca Kuruma bildirim süresi on iki aya çıkartılarak özellikle yurtdışında bulunma veya sağlık nedenlerinden dolayı gelir/aylıklarını altı aydan daha fazla süre alamayanların yaşadıkları mağduriyetler giderilmiştir.

5- Değiştirilen Hükümler

6552 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler nedeniyle Başkanlığımız 22/7/2011 tarihli ve 2011/58 sayılı Genelgenin;

"Kısa ve Uzun Vadeli Sigorta Kollarından Sağlanan Yardımlar" başlıklı ikinci kısmının "Yaşlılık Sigortası" başlıklı üçüncü bölümünün, "2.2.1.3 Maden işyerlerinin yer altı işlerinde

Çalışanlar" başlığı altında yer alan 55" ibaresi "50" şeklinde,

"Ortak Hükümler" başlıklı dördüncü kısmının "Gelir ve Aylıkların denmesi, Düzeltilmesi ve Artırılması" başlıklı onikinci bölümünün, "1.2 Konutta deme yapılması" başlığının yedinci fıkrasında ve "1.3 Gelir ve aylık ödemeleri ile hareket görmeyen hesaplar" başlığının dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarında yer alan "6 (altı) ay", "6 ay" veya "altı ay" ibareleri "on iki ay" olarak, Genelgenin tümünde "malul çocuğu" ibaresi "ağır engelli çocuğu" şeklinde, değiştirilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

Yadigr GÖKALP İLHAN

Kurum Başkanı

DAğITIM:

Gereği:

Merkez ve Taşra Teşkilatına

Bilgi:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA